

การนำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ไปสู่การปฏิบัติ
SAKON NAKHON PROVINCE'S THREE DHARMA TOURISM STRATEGIES
TOWARDS THEIR IMPLEMENTATION

สายป่าน จักษุจินดา

SAIPAN JUGSUJINDA

ลือชัย วงษ์ทอง

LUECHAI WONGTHONG

กิตฺติเชต ไกรวาส

KITTACHET KRIVART

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

GRADUATE SCHOOL OF PUBLIC ADMINISTRATION, BURAPHA UNIVERSITY

จังหวัดชลบุรี

CHONBURI PROVINCE

รับบทความ : 24 มีนาคม 2563/ปรับแก้ไข : 7 พฤษภาคม 2563/ตอบรับบทความ : 20 พฤษภาคม 2563

Received : 24 March 2020/Revised : 7 May 2020/Accepted : 20 May 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการนำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ไปสู่การปฏิบัติ และแนวทางการนำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ไปสู่การปฏิบัติ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้กำหนดนโยบาย 12 คน กลุ่มผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ 18 คน และกลุ่มผู้ประกอบการ 11 คน รวม 41 คน เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปในการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบการบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า การศึกษาแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร มีความชัดเจนในการกำหนดแผนและสามารถนำไปปฏิบัติควบคู่กับการประเมินผลการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีการติดตามผลการปฏิบัติงานทุกช่องทาง ทุกแผนงาน โดยมุ่งเน้นความร่วมมือจากทุกภาคส่วนให้สามารถทำงานแบบภาคีเครือข่ายเพื่อพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ปัญหาและอุปสรรคของการนำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ไปสู่การปฏิบัติ ปัญหาที่พบ ได้แก่ การขาดความต่อเนื่องและความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ปัญหาทางโครงสร้างพื้นฐาน อุปสรรคที่พบ ได้แก่ งบประมาณล่าช้าและขาดการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย ซึ่งแนวทางการนำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ไปสู่การปฏิบัติ ต้องกำหนดนโยบายที่โดดเด่นเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนควบคู่กับการจัดทำแผนระยะยาว

เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยง โดยมุ่งเน้นความร่วมมือทุกภาคส่วนให้สามารถทำงานแบบภาคีเครือข่าย ทำให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสามารถยกระดับขีดความสามารถด้านการท่องเที่ยวเชิงรุกของจังหวัดสกลนครให้มีคุณภาพได้

คำสำคัญ : แผนยุทธศาสตร์, การท่องเที่ยว, 3 ธรรม, นำไปสู่การปฏิบัติ

ABSTRACT

The objective of this research were to study applying Sakon Nakhon province's three dharma tourism strategies towards their implementation, to study the problems and obstacles of applying Sakon Nakhon province's three dharma tourism strategies towards their implementation and to provide guidelines on Sakon Nakhon province's three dharma tourism strategies towards their implementation. This research conducted qualitative research. The key informants were divided into 3 groups: 12 policy makers, 18 policy implementers and 11 entrepreneurs, altogether 41 key informants. In-depth interview, structured interview, was used for collecting data and content analysis was used for data analysis.

This research found that the implementation of Sakon Nakhon province's three dharma tourism strategies was clearly in term as well as was effectively assessment of master plan as well as were followed up that focused on stakeholder participation to enhance tourism network capacity of Sakon Nakhon province. In terms of problems and obstacles of applying Sakon Nakhon province's three dharma tourism strategies towards their implementation, this research found that according to the obstacles, there were holding up budget and lacking of various disseminations. The policy should promote and support long term plan to create linkage every sector to enhance the quality of Sakon Nakhon province tourism.

Keywords : Strategies, Tourism, Three dharma, Towards their implementation

บทนำ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยถือเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจและสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศ รวมทั้งชุมชนที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว ทำให้จังหวัดต่าง ๆ ได้กำหนดนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวลงสู่ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของ สำนักงานงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี (Bureau of the Budget of Prime Minister's Office, 2018, pp. 13-14) ว่าการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เร่งทำโครงการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อกระจายรายได้สู่ชุมชน โดยให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการยกระดับเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็งผ่านโครงการท่องเที่ยวเมืองรอง อีกทั้งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) จัดโครงการเที่ยวท้องถิ่นไทย ชุมชนเติบโตเมืองไทยเติบโต (Amazing thailand go local) เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและกระจายโอกาสไปยังคนในชุมชน อีกทั้งสำนักงานงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี (Bureau of the Budget of Prime Minister's Office, 2018, p. 14) ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในการส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและรองรับการขยายตัวของการท่องเที่ยวเมืองรอง รวมทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในทุกด้าน อาทิพัฒนาโครงข่ายทางหลวงชนบท พัฒนาระบบความปลอดภัย พัฒนาการบริการรวมถึงยกระดับสินค้าและบริการให้มีมาตรฐานคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ความเป็นไทยเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ

จังหวัดสกลนครให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง จึงได้กำหนดการพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ในแผนยุทธศาสตร์จังหวัดสกลนคร ตามที่คณะกรรมการพัฒนาสมรรถนะองค์กรของจังหวัดสกลนคร (Working Group on Organization Competency Development of Sakon Nakhon Province, 2016, p. 44) กล่าวว่ายุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร เน้นพัฒนาการท่องเที่ยวในทุกด้านเพื่อผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวในพื้นที่ตลอดทั้งปี จึงได้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว 3 ธรรม ได้แก่ การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ส่งเสริมและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ในชุมชนตามวิถีเดิม ซึ่งเปิดโอกาสในการสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น จังหวัดสกลนครได้ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของร่างยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 (พ.ศ. 2561-2564) เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสกลนครให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว 3 ธรรม อย่างสมบูรณ์ แต่ยังไม่สามารถพัฒนาปัจจัยอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวได้ ไม่ว่าจะเป็นการคมนาคมเพื่อรองรับการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การดำเนินการอย่างจริงจังเพื่อให้สอดคล้องกับการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ศิลปะและวัฒนธรรมซึ่งต้องได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชน จึงจำเป็นต้องอาศัย การบริหาร การพัฒนา การจัดการ ของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อส่งเสริมให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ อีกทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม ต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพมีความรู้ความเข้าใจและเห็นประโยชน์ในการร่วมกันดำเนินการตามแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยว 3 ธรรม ที่สามารถนำไปใช้ให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง การนำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ไปสู่การปฏิบัติ เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาตามแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม ของจังหวัดสกลนคร สู่ความยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

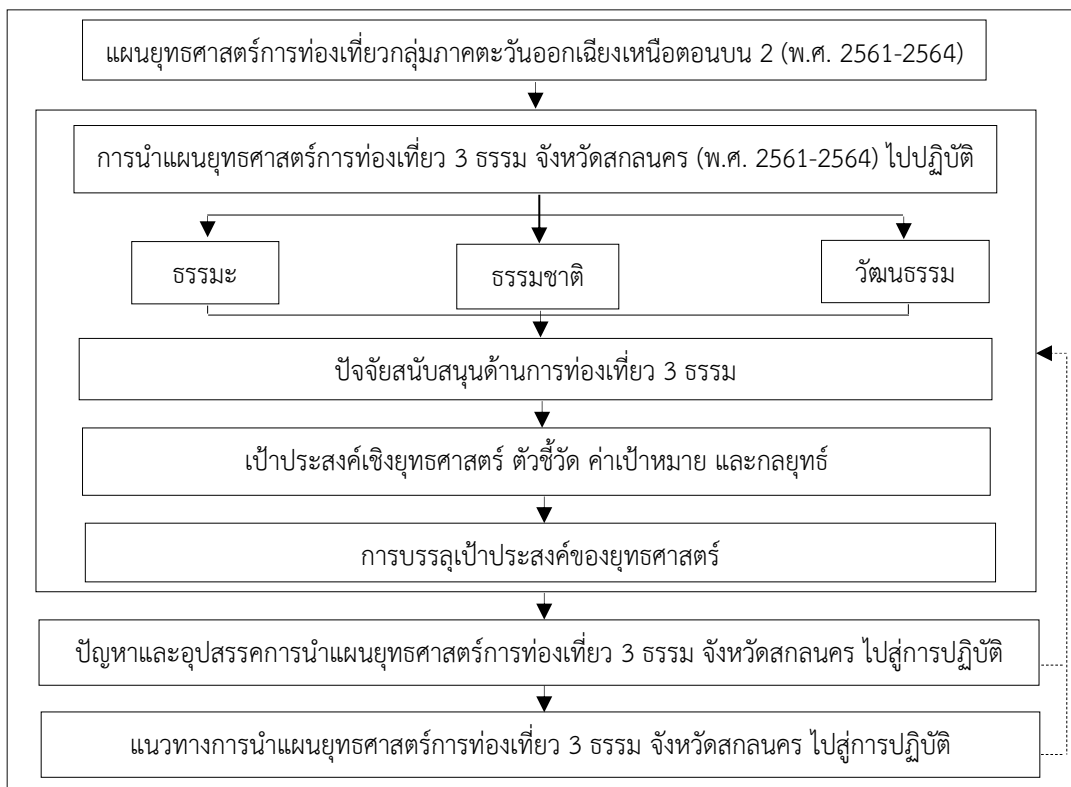
1. เพื่อศึกษาแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการนำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ไปสู่การปฏิบัติ
3. แนวทางการนำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ไปสู่การปฏิบัติ

ประโยชน์การวิจัย

1. ทราบถึงการนำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ไปสู่การปฏิบัติ
2. ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของการนำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ไปสู่การปฏิบัติ เพื่อนำมาวิเคราะห์และกำหนดแนวทางในการขับเคลื่อนภารกิจ
3. ผลการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ให้กับหน่วยงานต่าง ๆ สามารถนำไปวางแผนและแก้ไขข้อจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนภารกิจการพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ให้มีประสิทธิภาพและยกระดับขีดความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวเชิงรุกให้มีคุณภาพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาการนำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ไปสู่การปฏิบัติ โดยเริ่มจากการทบทวนวรรณกรรมและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยแล้วจึงสังเคราะห์ประเด็นตามวัตถุประสงค์ในการศึกษาแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ได้นำแนวคิดของวรเดช จันทรศร (Chandarasorn, 2008, pp. 98-103) วรรณภา วามานนท์ (Wamanond, 2018, pp. 202-203) สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (Office of the Permanent Secretary, 2015, pp. 2/4-2/5) ทำการวิเคราะห์จากการรวบรวมทรัพยากร 3 ธรรมในท้องถิ่น เพื่อวางแผนในการปฏิบัติงาน จัดองค์กร กำหนดโครงสร้างองค์กร ในการดำเนินการตามกระบวนการของยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม ควบคู่ไปกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สินค้า และบริการให้มีคุณภาพ รวมถึงพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และพัฒนาบุคลากรให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวิถีไทยเพื่อให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน จากนั้นนำแนวคิดของกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัดสกลนคร (Strategy Information for Development Sakon Nakorn Province, 2017, pp. 228-235), สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (Office of Strategy Management, Upper Northeastern Province 2, 2017, pp. 131-133) ปัญญา จันทโคต (Janthakot, 2015, p. 48) มาใช้วิเคราะห์ปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว ได้แก่ ปัจจัยด้านสถานที่สภาพแวดล้อมชุมชน กิจกรรมและบริการทรัพยากรสารสนเทศ และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ จากนั้นนำแนวคิดของ Pressman and Wildavsky (1984, pp. 190-191) ธนา มณีพลฤกษ์ (Maneepruk, 2017, pp. 856-857) มาศึกษาปัญหาและอุปสรรคการนำแผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ ได้แก่ ปัจจัยความแตกต่างของผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ ปัญหาการกำหนดขอบเขตของการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ และปัญหาความเกี่ยวข้องของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีหลายระดับซึ่งอยู่นอกเหนือการควบคุมที่มีผลกระทบต่อกิจกรรม จากนั้นนำแนวคิดของ สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (Office of the Permanent Secretary, 2015, pp. 2/1-2/2) ดวงตา พรหมรักษา (Promraksa, 2015, pp. 19-28) ทักษิณ ปิลาวาสน์ และคณะ (Pillavas et al., 2013, pp. 85-97) มาใช้เป็นแนวทางการนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ ได้แก่ การเสริมสร้างขีดความสามารถทางการแข่งขัน การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงบูรณาการการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้ทันสมัย และการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งสามารถแสดงได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลข้อมูล ใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Purposive sampling) ผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปโดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ไปสู่การปฏิบัติ

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง ซึ่งมีเกณฑ์การคัดเลือกคือ ต้องเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ตั้งแต่ ผู้กำหนดนโยบาย ผู้นำไปปฏิบัติ และผู้ประกอบการ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ความเข้าใจ ประสบการณ์ทำงาน และอยู่ในพื้นที่จังหวัดสกลนครไม่น้อยกว่า 2 ปี รวมทั้งสิ้น 41 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1.1 กลุ่มผู้กำหนดนโยบาย จำนวน 12 คน ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร 1 คน ปลัดจังหวัดสกลนคร 1 คน สำนักท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสกลนคร 1 คน หัวหน้าสำนักงานจังหวัดสกลนคร 1 คน พัฒนาการจังหวัดสกลนคร 1 คน ผู้อำนวยการวัฒนธรรมจังหวัดสกลนคร 1 คน ผู้อำนวยการสำนักทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสกลนคร 1 คน นายกเทศมนตรีนครสกลนคร 1 คน ผู้อำนวยการกองการศึกษาศาสนา และวัฒนธรรมจังหวัดสกลนคร 1 คน คลังจังหวัดสกลนคร 1 คน ผู้อำนวยการสำนักพระพุทธศาสนาจังหวัดสกลนคร 1 คน และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร 1 คน

1.2 กลุ่มผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ จำนวน 18 คน ประกอบด้วย หัวหน้าอุทยานแห่งชาติภูพาน 1 คน อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติสกลนคร 1 คน อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร 1 คน ผู้อำนวยการแขวงหลวงชนบท 1 คน ประมงจังหวัดสกลนคร 1 คน ตำรวจท่องเที่ยวจังหวัดนครพนม 1 คน นายอำเภอเมืองสกลนคร 1 คน นายอำเภอกุดบาก 1 คน นายอำเภอพรรณานิคม 1 คน นายอำเภอเต่างอย 1 คน นายอำเภอโคกศรีสุพรรณ 1 คน นายอำเภอส่องดาว 1 คน นายอำเภอวาริชภูมิ 1 คน นายอำเภอบ้านม่วง 1 คน ประชาสัมพันธ์จังหวัดสกลนคร 1 คน อุตสาหกรรมจังหวัดสกลนคร 1 คน พาณิชย์จังหวัดสกลนคร 1 คน และผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านท่าแร่ 1 คน

1.3 กลุ่มผู้ประกอบการ จำนวน 11 คน ประกอบด้วย หอการค้าจังหวัดสกลนคร 1 คน สมาคมท่องเที่ยวจังหวัดสกลนคร 1 คน เจ้าอาวาสวัดถ้ำผาแด่น 1 คน เจ้าอาวาสวัดพระธาตุเชิงชุม 1 คน เจ้าอาวาสวัดป่าสุทธาวาส 1 คน ผู้จัดการโรงแรม @Sakon 1 คน ผู้จัดการโรงแรมดุสิต 1 คน ชมรมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดสกลนคร 1 คน ร้านอาหารฟ้าโปร่ง 1 คน ร้านขายของฝากบัวคำ 1 คน และร้านอาหารสับนงา 1 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างใช้ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งผู้วิจัยสร้างประเด็นคำถามของแบบสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดโดยคำถามมีลักษณะเป็นปลายเปิด ที่เกี่ยวข้องกับแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ตอนที่ 2 การนำยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ไปสู่การปฏิบัติ

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคการนำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ไปสู่การปฏิบัติ

ตอนที่ 4 การกำหนดแนวทางการนำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ไปสู่การปฏิบัติ

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ไปตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา ความตรงตามโครงสร้างและความครอบคลุมของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อพิจารณาถึงความถูกต้องตรงประเด็นและเหมาะสมของภาษา และผู้วิจัยทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำและส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ ตรวจสอบความสมบูรณ์อีกครั้ง จากนั้นนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเข้าพิจารณาจริยธรรมการวิจัยโดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยมีมติเห็นชอบออกหนังสือรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในวันที่ 17 มิถุนายน 2562 หมายเลขรับรอง 040-2562 โดยวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญครบถ้วนโดยดำเนินการสัมภาษณ์ร่วมกับการบันทึกเสียงและจดบันทึกประเด็นสำคัญกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยตนเอง ซึ่งการสัมภาษณ์มีความยืดหยุ่นเน้นการโต้ตอบเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ซักถามขยายความ และสามารถแสดงความคิดเห็นได้ตลอดระยะเวลาการสัมภาษณ์โดยใช้เวลาประมาณ 20-40 นาทีต่อคน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา แบบการวิเคราะห์เชิงอุปนัย (Analytical induction) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์แบบจำแนกประเภทข้อมูล (Data typological analysis) ได้ทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาแบบหน่วยบริบท (Contextual unit) โดยการแบ่งรูปแบบของหัวข้อเรื่อง (Categories) ซึ่งได้ทำตามวัตถุประสงค์ จากนั้นนำผลสรุปการวิเคราะห์ประเด็นการสัมภาษณ์ โดยนำเสนอในรูปแบบเชิงบรรยาย (Descriptive format) ตามวัตถุประสงค์และทำการอธิบายสรุปเชิงวิเคราะห์

6. การพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลจนกระทั่งนำเสนอผลการวิจัย โดยทำการแนะนำตัวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญอธิบายถึงวัตถุประสงค์และขั้นตอนต่าง ๆ ในการวิจัย รวมทั้งอธิบายให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทราบถึงลักษณะการสัมภาษณ์สถานที่ในการสัมภาษณ์ และเวลาที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ เปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัย พร้อมแจ้งให้ทราบว่าไม่ส่งผลกระทบใด ๆ ต่อการปฏิบัติงาน โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีสิทธิยกเลิกการเข้าร่วมกระบวนการวิจัยและสามารถขอข้อมูลการบันทึกเสียงคืนเมื่อใดก็ได้โดยไม่ต้องระบุสาเหตุเมื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญยินยอมเป็นผู้ให้ข้อมูลแล้ว จึงทำการลงนามเป็นลายลักษณ์อักษร ก่อนดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากผู้วิจัยนำผลการวิจัยไปเผยแพร่ในภาพรวมเพื่อจุดมุ่งหมายด้านวิชาการภายใต้ขอบเขตที่ได้รับอนุญาตจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญเท่านั้น โดยผู้วิจัยจะไม่ทำการเปิดเผยชื่อ สถานที่ทำงาน และตำแหน่งงาน ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวมทั้งผู้วิจัยจะทำการเก็บรักษาข้อมูลไว้ในสถานที่ที่มีความปลอดภัย ซึ่งบุคคลภายนอกไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้เป็นระยะเวลา 1 ปี แล้วจึงทำลายข้อมูล

ผลการวิจัย

1. การศึกษาแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร มีดังนี้

1.1 ด้านความชัดเจนในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร มีการดำเนินการทุกภาคส่วนของจังหวัดอย่างชัดเจนและสอดคล้องตามนโยบายของจังหวัด โดยมีการร่วมกัน จัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม ผ่านการนำเสนออัตลักษณ์ของชุมชนสู่ผลิตภัณฑ์ การท่องเที่ยว อีกทั้งมีการพัฒนาการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างชัดเจน

1.2 ด้านความสำคัญ/จุดเน้นของยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่เกี่ยวข้องต่อการนำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ไปสู่ปฏิบัติ มีจุดแข็งและจุดเด่นที่สำคัญไม่ว่าจะเป็นความพร้อมของแหล่งที่ตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ รวมทั้งมีการยกระดับการท่องเที่ยวในชุมชนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ การพัฒนาบุคลากรในชุมชน การยกระดับผลิตภัณฑ์ในชุมชนและการยกระดับหมู่บ้าน OTOP นวัตกรรม

1.3 ด้านความชัดเจนและความสอดคล้องของเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย และกลยุทธ์ ในการนำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ไปสู่ปฏิบัติ มีความชัดเจนและสอดคล้องดังจะตามแผนและนโยบายที่ได้กำหนดไว้ ตามตัวชี้วัด เป้าประสงค์ และกลยุทธ์ผ่านการส่งเสริมให้ความรู้ในกิจกรรมต่าง ๆ มีการปฏิบัติตามแผนการท่องเที่ยวในระดับอำเภอต่อยอดสู่ระดับจังหวัด และส่งเสริมเส้นทางท่องเที่ยว 3 ธรรม ให้มีมาตรฐาน เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเชื่อมโยงตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก

1.4 ด้านความชัดเจนในการกำหนดภารกิจ/มอบหมายงานตามเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ไปสู่การปฏิบัติ มีความชัดเจนในการกำหนดภารกิจ/มอบหมายงานตามเป้าประสงค์ ผ่านการขับเคลื่อนในระดับพื้นที่ไปยังระดับอำเภอต่อยอดสู่ระดับจังหวัด เห็นได้จากการพัฒนาบุคลากร การกำกับดูแล การดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการปฏิบัติงาน อีกทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนได้มีการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามอัตลักษณ์ของชุมชน จัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมในแต่ละพื้นที่ พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว และส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ให้กับนักท่องเที่ยว

1.5 ด้านความพร้อมในการรวบรวมทรัพยากรที่ใช้ในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ไปสู่การปฏิบัติ มีความพร้อมในการรวบรวมทรัพยากรเพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยว 3 ธรรม

โดยมีการประชุมวางแผนงานร่วมกันทุกเดือน เกิดการปฏิบัติงานเชื่อมโยงร่วมกันในทุกภาคส่วน มีการปรับภูมิทัศน์ในชุมชนให้สอดคล้องกับลักษณะของชุมชน รวมถึงพัฒนาผลิตภัณฑ์ในชุมชนให้มีคุณภาพได้มาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของตลาด

1.6 ด้านการวางแผนการปฏิบัติงานตามตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย และกลยุทธ์ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร มีการวางแผนการปฏิบัติงานสอดคล้องตามตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย เป้าประสงค์ และยุทธศาสตร์ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างหมู่บ้าน ร่วมกันจัดทำแผนที่ท่องเที่ยวตามเส้นทางจัดโครงสร้างพื้นฐานให้ได้รับความสะดวก จัดกิจกรรมท่องเที่ยวแบบพักค้างคืน ส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งและความพร้อมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์

1.7 ด้านการดำเนินการตามกระบวนการของยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร มีการพัฒนาบุคลากรโดยกำหนดบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายให้ปฏิบัติงานตามกรอบที่กำหนด จัดทำแผนแม่บทระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ให้ภาคเอกชนและประชาชนมีส่วนร่วมคิดร่วมวางแผนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาด

1.8 ด้านการติดตามผลการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ตามยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร มีคณะกรรมการติดตามผลการปฏิบัติงาน ผลการดำเนินงานจากทุกช่องทาง รวมทั้งมีการเก็บสถิติข้อมูลในการประเมินผลการปฏิบัติงาน จัดทำรูปเล่ม และสรุปผลในการประชุม ซึ่งผลที่ได้รับสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม ให้เกิดความคุ้มค่าในการใช้งบประมาณและทรัพยากรในครั้งต่อไป

2. ปัญหาและอุปสรรคของการนำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนครไปสู่การปฏิบัติ

- 1) ขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน
- 2) ปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบการขนส่งขาดการเชื่อมโยงกับพื้นที่ท่องเที่ยว
- 3) ปัญหางบประมาณล่าช้า
- 4) ขาดความร่วมมือการประสานงาน และการทำงานที่ต่อเนื่องของบุคลากร
- 5) ปัญหาการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ
- 6) ปัญหาด้านการแข่งขัน คือ จำนวนนักท่องเที่ยวน้อยกว่าการท่องเที่ยวของจังหวัด
- 7) ขาดการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย และ
- 8) ปัญหาการขาดที่พักชั้นดี จึงเสนอให้ทำแผนระยะยาว และสนับสนุนส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการดำเนินงาน และการติดตามประเมินผล

3. แนวทางการนำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้

3.1 แนวทางการนำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ไปสู่การปฏิบัติ ได้แก่

3.1.1 ด้านนโยบาย ต้องสร้างอัตลักษณ์ของแต่ละชนเผ่าในแต่ละชุมชนภาครัฐได้นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้จนเกิดหมู่บ้าน OTOP นวัตกรรม ที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว 3 ธรรม พัฒนาเส้นทาง การท่องเที่ยว ปรับภูมิทัศน์ พัฒนาสภาพแวดล้อมโดยให้คนในชุมชนเป็นผู้ดำเนินการ จัดทำแผนพัฒนาเมืองฉบับประชาชนเพื่อเผยแพร่ให้กับบุคคลภายนอก

3.1.2 ด้านแผนงาน ต้องจัดประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจกับทุกภาคส่วน สร้างแหล่งเรียนรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติ จัดทำแผนท่องเที่ยวชุมชน ประกวดหมู่บ้าน 3 ธรรม อนุรักษ์เมืองเก่าให้เป็นแหล่งศิลปวัฒนธรรมเพื่อสืบสานวัฒนธรรมประเพณีที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของแต่ละชนเผ่าในชุมชนต่าง ๆ

3.1.3 ด้านโครงการ ต้องจัดโครงการอย่างต่อเนื่องโดยให้คนในชุมชนเป็นผู้ดำเนินการ โดยมีหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเป็นผู้สนับสนุนและส่งเสริมในทุก ๆ ด้าน อีกทั้งต้องส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยว พัฒนาบุคลากร และการจัดทำคู่มือการท่องเที่ยว เพื่อให้ทราบถึงแผนการท่องเที่ยวต่าง ๆ

3.2 แนวทางในการนำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ที่หน่วยงานนำไปปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ต้องเกิดการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายแผนงาน กลยุทธ์ และดำเนินการวางแผน พัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

3.3 แนวทางในการนำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ ต้องมุ่งเน้นและสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ผ่านการทำประชาคมและประชาพิจารณ์เพื่อให้ได้ข้อมูล ตามสภาพความเป็นจริง อีกทั้งต้องทำเส้นทางการท่องเที่ยวแบบครบวงจร ต่อยอดทุก ๆ โครงการและทุกงาน รวมทั้งต้องรักษาควบคู่กับการสร้างอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของการท่องเที่ยว

3.4 ผลการศึกษากลไกและปัจจัยที่จะนำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ไปปฏิบัติ สู่ความสำเร็จ 1) กลไกที่จะนำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม ไปปฏิบัติสู่ความสำเร็จ ต้องมีการจัดสรรงบประมาณ ให้ครอบคลุม ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาบุคลากร การบูรณะและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ส่งเสริมอัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ ในชุมชน 2) ปัจจัยที่จะนำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม ไปปฏิบัติสู่ความสำเร็จต้องร่วมมือในการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐาน จัดสิ่งอำนวยความสะดวก ประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย สร้างสรรค์เอกลักษณ์ ของแหล่งท่องเที่ยว และบูรณาการทำงานทุกภาคส่วนอย่างสร้างสรรค์

3.5 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการกำหนดแนวทางการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ไปสู่การปฏิบัติ สรุปว่าควรพัฒนาความเชื่อมโยงของแหล่งท่องเที่ยวส่งเสริมความรู้ และทำความเข้าใจในแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม กับทุกภาคส่วนและต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมแสดง ความคิดเห็น ร่วมวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวและกลุ่มลูกค้าเพื่อให้เกิดความชัดเจนและตรงกับความต้องการ ของตลาด

อภิปรายผล

1. การศึกษาแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร พบว่าความชัดเจนในการกำหนด แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร มีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์เดิม เห็นได้จากการกำหนด การกิจและมอบหมายงานตามเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ โดยทำการกำหนดภารกิจและมอบหมายงานให้กับหน่วยงาน ของจังหวัด มุ่งเน้นความร่วมมือจากทุกภาคส่วนสามารถทำงานแบบภาคีเครือข่าย โดยกระจายอำนาจให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว 3 ธรรมสามารถยกระดับการท่องเที่ยว สู่สากลผ่านกระบวนการวางแผนที่รัดกุมโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว 3 ธรรม ต้องมีส่วนร่วมกับคนในชุมชน ในการสร้างจิตสำนึกปกป้องผลประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยวร่วมกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงตา พรหมรักษา (Promraksa, 2015, pp. 19-28) พบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยว ไปปฏิบัติ ได้แก่ สมรรถนะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติ การประสานงาน การสนับสนุน จากหน่วยงาน และการมีส่วนร่วมของประชาชน อีกทั้งต้องส่งเสริมภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว 3 ธรรม โดยปรับภูมิทัศน์ ให้สวยงาม พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ปรับปรุงและพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน ปลอดภัย และครอบคลุมทุกแห่งต้องส่งเสริมการตลาด และประชาสัมพันธ์ โดยเพิ่มสื่อประชาสัมพันธ์ อาทิ หนังสือแนะนำเที่ยว สื่อออนไลน์ พัฒนาปราชญ์ชุมชนให้มีความพร้อม ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่คนรุ่นหลังได้รับรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑาธิปต์ จันทร์เอียด (Junead, 2017, pp. 87-95) พบว่า ควรสร้างแบรนด์ตามวิถีชุมชน เน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สร้างแบรนด์ท่องเที่ยวเชิงวิถีพุทธ

เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นพัฒนาจิตใจ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและกระจายรายได้สู่ชุมชน โดยมีการประเมินผลทุกโครงการ เพื่อให้ทราบผลการดำเนินการ ทราบแนวทางการพัฒนาอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของแต่ละพื้นที่

2. ปัญหาและอุปสรรคของการนำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ไปสู่การปฏิบัติ พบว่า การนำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ไปสู่การปฏิบัติขาดความร่วมมือการประสานงาน การดำเนินงานที่ต่อเนื่องของบุคลากรและโครงการ รวมทั้งงบประมาณที่ล่าช้า ทำให้เกิดปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ ไม่มีความเชื่อมโยงของแหล่งท่องเที่ยว ไม่มีการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายดังนั้น จังหวัดสกลนคร ควรวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม ด้วยความรอบครอบชัดเจน ต้องเปิดกว้างและปรับเปลี่ยนการมีส่วนร่วมได้ตลอดเวลา บุคลากรต้องมีทักษะ มีความเข้าใจในยุทธศาสตร์ไปในทิศทางเดียวกันต้องมีการกำหนดสิ่งที่ต้องปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน เพื่อสามารถจัดสรรงบประมาณได้ทันกับช่วงเวลาในการดำเนินกิจกรรม อีกทั้งต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จัดทำแผนที่ท่องเที่ยวให้ครอบคลุมทุกแหล่ง สร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสินค้าและบริการบนพื้นฐานของวัฒนธรรม ในท้องถิ่นมุ่งประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว 3 ธรรม และสร้างที่พักที่มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชน โดยคำนึงถึงความยั่งยืนและการขยายตัวของเมืองในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Pressman and Wildavsky (1984, pp. 190-191) อธิบายว่าต้องมีการวางแผนด้วยความรอบครอบชัดเจนเพื่อนำนโยบายไปปฏิบัติและสามารถปฏิบัติกิจกรรมที่ต่อเนื่องและเกี่ยวข้องกับนโยบายต่าง ๆ โดยต้องมีการกำหนดจำนวนและขอบเขตของสิ่งที่ต้องปฏิบัติไว้อย่างชัดเจนเพื่อสามารถจัดสรรงบประมาณได้ทันกับช่วงเวลาที่ทำเนิกรกิจกรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณนา วามานนท์ (Wamanond, 2018, pp. 198-206) พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงาน จำเป็นต้องมีทักษะมีความเข้าใจ ในนโยบายไปในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งต้องมีทัศนคติและความยอมรับในนโยบายที่ต้องนำไปปฏิบัติ ผ่านการประเมินงาน เพื่อสามารถกำหนดคนที่ทำงานได้เพียงพอกับปริมาณงาน

3. แนวทางการนำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ไปสู่การปฏิบัติ พบว่า ภาครัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร โดยให้ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ และประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานผ่านการสนับสนุนจากหน่วยงานส่วนกลาง กำหนดคณะกรรมการเพื่อช่วยกันกำหนดขอบเขตการปฏิบัติงานให้ชัดเจนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (Office of the Permanent Secretary, 2015, pp. 2/4-2/5) ว่าควรวิเคราะห์และวางแผนร่วมกันเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการบูรณาการการท่องเที่ยว ในภูมิภาคในภาพรวม อีกทั้งต้องมีการจัดทำแผนการประชาสัมพันธ์ โดยเลือกใช้สื่อที่หลากหลาย มีการจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว 3 ธรรม ให้เชื่อมโยงกัน และจัดโครงการให้มีการบูรณาการ กับแผนของจังหวัด เพื่อนำมาปรับใช้กับชุมชน และพัฒนาตลาด โดยสร้างแบรนด์การท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยว สามารถสัมผัสถึงวิถีชุมชน วัฒนธรรมท้องถิ่น เพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยว อาทิ ไร่รวงชมเมืองชิมอาหารพื้นถิ่น การแสดงวิถีชีวิตและภูมิปัญญาของชุมชน ตลอดจนการรักษาสภาพภูมิทัศน์ให้สวยงาม และมีการอบรมมัคคุเทศก์ ในชุมชนเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ส่งเสริมให้ชาวบ้านทำโฮมสเตย์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับ งานวิจัยของบรรจง อุบแก้ว (Oupkaew, 2013, pp. 74-85) พบว่า การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ควรให้หน่วยงานภาครัฐมาช่วยในการพัฒนาและช่วยเหลือในด้านการท่องเที่ยวที่ชุมชนมีส่วนร่วมจัดขึ้น รวมถึงการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวควรใช้สื่อต่าง ๆ อาทิ แผ่นพับ หนังสือท่องเที่ยว รวมทั้งการรวมกลุ่มสร้างกลไก และกระบวนการในการทำงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กำหนดแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ไปสู่การปฏิบัติ ด้วยการวางแผนโครงการที่เป็นเอกภาพเพื่อยกระดับการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพสูงขึ้น โดยสร้างเป็นแบบจำลองในการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้เข้าสู่มาตรฐานสากล เพื่รองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว อาทิ มีการกำหนดแผนพัฒนาเส้นทางเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละอำเภอให้ได้มาตรฐาน มีความสะดวกและปลอดภัยในการเดินทาง

1.2 พัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมตามอัตลักษณ์ของแต่ละชุมชน

1.3 สนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว

1.4 กำหนดให้มีการประเมิน ติดตาม และตรวจสอบความสอดคล้องของแบบจำลองการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยว

2. กำหนดการพัฒนาด้านโซ่อุปทานให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดที่สามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวทั้งระบบ โดยภาครัฐและภาคเอกชนให้การสนับสนุนปัจจัยการดำเนินงานอย่างเหมาะสม ให้สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละพื้นที่ ผ่านการบริหารจัดการที่โปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้ เพื่อส่งเสริมความเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ให้เกิดความยั่งยืน และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

3. กำหนดนโยบายการทำงานแบบภาคีเครือข่าย โดยกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมมือกับภาคเอกชนและคนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสินค้าและบริการบนพื้นฐานของวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น เพื่อสร้างความสมดุลให้การท่องเที่ยว ผ่านการส่งเสริมภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวในชุมชน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ต้องส่งเสริมให้บุคลากรในท้องถิ่นได้พัฒนาความสามารถในการจัดการกับทรัพยากรที่มีอยู่ให้เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพ ความเข้มแข็ง และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนได้ปฏิบัติตามกฎหมายและข้อระเบียบด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ สร้างกลไกและกระบวนการในการทำงาน ส่งเสริมการแสดงวิถีชีวิตตามภูมิปัญญาของชุมชน โดยสนับสนุนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละพื้นที่

2. แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลทุกโครงการ โดยมีการจัดประชุม ตรวจสอบในพื้นที่ แบ่งหน้าที่คณะกรรมการติดตามผลการปฏิบัติงานทุกโครงการ ทุกแผนงาน รวมทั้งมีการประเมินผลเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากเพื่อให้ทราบผลการดำเนินงาน แนวทางการพัฒนา ให้สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละพื้นที่

3. ต้องจัดโครงการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่คนรุ่นหลังผ่านปราชญ์ชุมชน เพื่อ ดูแล รักษา สืบสานให้สอดคล้องกับวิถีของคนในชุมชน ต้องส่งเสริมให้ชุมชนใช้ทรัพยากรทางศิลปวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรมที่มีอยู่เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งจัดฝึกอบรมที่ได้มาตรฐานสากล เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสินค้าและบริการเพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน

4. ต้องส่งเสริมการตลาดและประชาสัมพันธ์โดยปรับใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ อาทิ แผ่นพับ วารสารการท่องเที่ยว สื่อออนไลน์ ให้ชัดเจนทันที และต่อเนื่อง เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักเมือง 3 ธรรม มากยิ่งขึ้น ถือเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างยั่งยืน

5. ต้องสร้างสร้างจิตสำนึกร่วมกันเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยว ปรับภูมิทัศน์สถานที่ท่องเที่ยวให้สวยงาม จัดทำแผนที่ท่องเที่ยวให้ครอบคลุมทุกแห่ง จัดจุดเช็คอินในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ดูแลความสะอาดและจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ศึกษาการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรมจังหวัดสกลนครให้สามารถยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวเชิงรุกให้มีคุณภาพ
2. ศึกษาแนวทางการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 3 ธรรม จังหวัดสกลนคร ไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- Bureau of the Budget of Prime Minister's Office. (2018). *Budget Document for the Annual Budget 2019*. Bangkok: Bureau of the Budget of Prime Minister's Office. (In Thai)
- Chandarasorn, V. (2008). *An Integrated Theory of Public Policy Implementation* (3rd ed.). Bangkok : Thai University Researchers Association. (In Thai)
- Janthakot, P. (2015). Factors Supporting the Success of Community Learning Centers in Thailand Panya. *TLA Research Journal of the Thai Library Association*, 8(1), 48. (In Thai)
- Junead, J. (2017). Integrated Strategic Plan for Sustainable Tourism Development in Samutsongkhram Province. *Liberal Arts Review*, 9(2), 87-95. (In Thai)
- Maneepruk, T. (2017). The Failure of Public Policy Implementation. A Case Study of Job Creation Policy in Oakland California, The United State of America. Hatyai University. *The 9th Hatyai National and International Conference*, 856-857. (In Thai)
- Office of Strategy Management, Upper Northeastern Province 2. (2017). Upper Northeastern Province Group Development Plan 2 (Sakon Nakhon Province, Nakhon Phanom Province, Mukdahan Province) (2018-2022). Sakon Nakhon : Office of Strategy Management, Upper Northeastern Province 2. (In Thai)
- Office of the Permanent Secretary.(2015). *Master Plan for Information and Communication Technology of Ministry of Tourism and Sports2015-2019*. Bangkok : Ministry of Tourism and Sports. (In Thai)
- Oupkaew, B. et al. (2013). The Development of the Potentiality of Cultural Tourism at Wat Satharot Muangnandistrict Nan Province. *RMUTP Research Journal Science & Technology, Special Edition*, 74-85. (In Thai)
- Pillavas, T., Dokthaisong, B., Banjerdrit, S., & Chitlaoarporn, C. (2013).The Tourism Industry Strategiesfor Community Economy Developmentinthe Andman Triangle (Phuket, Phangnga, Krabi Province). *RMUTT Global Business and Economics Review*, 8(1), 85-97. (In Thai)
- Pressman, J. L., & Wildavsky, A. (1984). *Implementation* (3rd ed.). California : University of California.

- Promraksa, D. (2015). Taking Tourism Promotion Policy for Implementation: Case Study of Kon Panyee Island in Phangnga Province. *Journal of Humanities and Social Sciences Thonburi University*, 9(19), 19-28. (In Thai)
- Strategy Information for Development Sakon Nakorn Province. (2017). *4-year Development Plan for the Sakon Nakorn province (2018-2021)*. Sakon Nakorn : Sakon Nakorn Provincial Operation Centre. (In Thai)
- Wamanond, W. (2018). Public Policy Process in Thailand: Problem and Solutions. *Kasem Bundit Journal*, 19(Special Edition), 198-206. (In Thai)
- Working Group on Organization Competency Development of Sakon Nakhon Province. (2016). *Strategic human resource management plan of Sakon Nakhon Province according to the guidelines HR Scorecard fiscal 2017-2020*. Sakon Nakhon : Working Group on Organization Competency Development of Sakon Nakhon Province. (In Thai)

ผู้เขียนบทความ

นางสาวสายป่าน จักษุจินดา

นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
มหาวิทยาลัยบูรพา เลขที่ 169 ถนนลงหาดบางแสน
ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี 20131

E-mail: kaow_prass@hotmail.com

ดร.ลือชัย วงษ์ทอง

อาจารย์ที่ปรึกษาหลักสูตรนิพนธ์

E-mail: luechaiw@hotmail.com

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิจฐเขต ไกรवास

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมหลักสูตรนิพนธ์

E-mail: dr.phukit@hotmail.com

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา